

Voda v krajině

William Turner 1807: Temže poblíž Waltonského mostu, Londýn

Rámcová směrnice o vodě

2000/60/EC - 22.12.2000

- Rozšíření činností zaměřených na ochranu vod
- Zabránění dalšímu zhoršování
- Podpora trvale udržitelného využívání vod
- Přijmutí specifických opatření na kontrolu znečištění
- Snížení znečištění podzemních vod
- Zmírnění účinků povodní a sucha
- Dosáhnout tzv. dobrého stavu vod

Rámcová směrnice o vodě

2000/60/EC - 22.12.2000

Priority:

- Péče o vodu jako celek na bázi povodí
- Kombinovaný přístup ke kontrole znečištění, stanovení limitů znečištění
- Všechny náklady na zajišťování vody, užívání a ochranu musí nést uživatel
- Zapojení široké veřejnosti do procesu rozhodování o záležitostech vodní politiky

Funkce vody v biosféře:

- *Biologická*
- *Zdravotní*
- *Kulturní*
- *Estetická*
- *Hospodářská*
- *Politická*

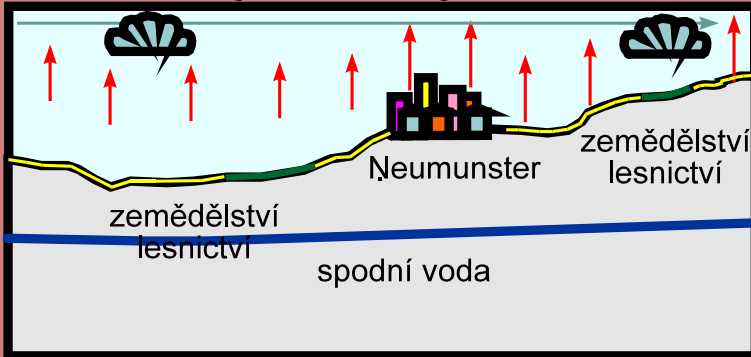

Rozdělení světových zásob vody:

Výskyt vody na území	Objem vody		Plocha	
	10 ³ km ³	%	10 ⁶ km ²	%
V oceánech a mořích	1 360 000	97,12	361 000	70,8
Na pevnině:				
— povrchová voda				
v jezerech	235	0,017	1 554	1,2
v nádržích	5	0,0004	—	—
v řekách	1,25	0,0001	—	—
v bažinách	6	0,0005	—	—
v ledovcích a sněhu	32 000	2,28	17 900	3,5
— podpovrchová voda:				
půdní	65	0,0046	129 550	24,5
podzemní	8 000	0,58		
Na pevnině celkem	40 312	2,88	149 000	29,2
V ovzduší (do výše 11 km)	13	0,0009	510 000	100,0
Na Zemi celkem	1 400 325	100,00	510 000	100,0
(z toho ve skupenství):				
— kapalném (voda)	1 368 312	97,72	131 100	25,7
— tuhém (led, sníh)	32 000	2,28	17 900	3,5
— plynném (vodní pára)	13	0,0009	510 000	100,0

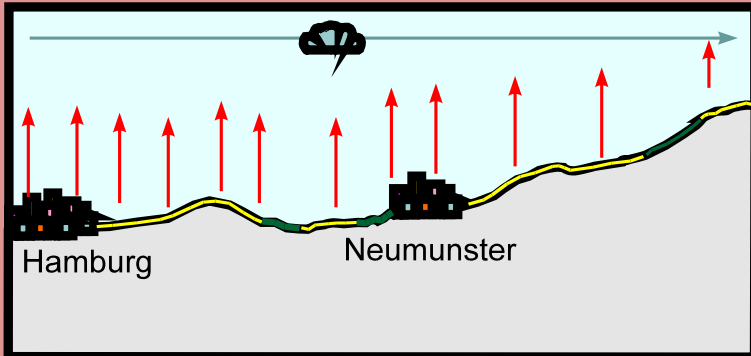
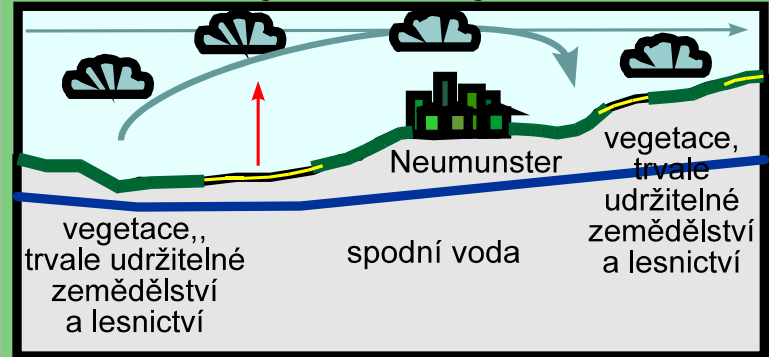
Koloběh vody

široký, otevřený koloběh

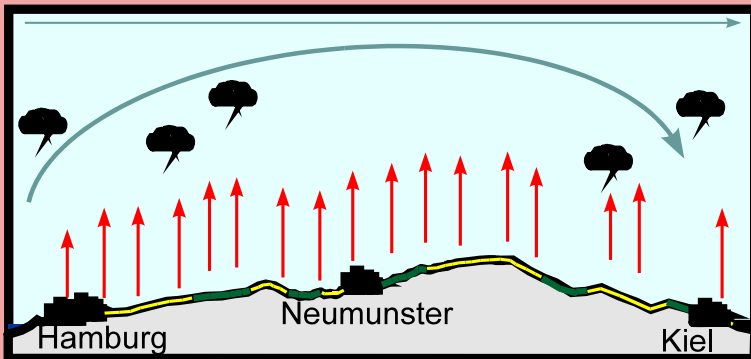
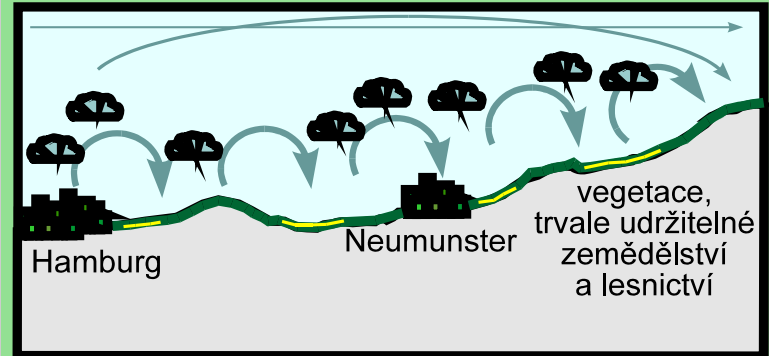

místní
měřítko
např.
Neumunster

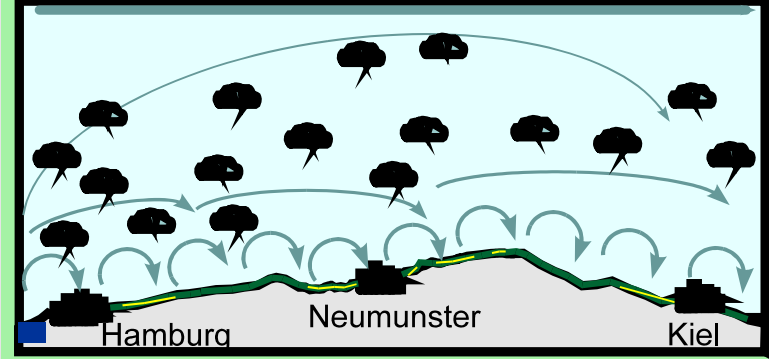
krátký, uzavřený koloběh

oblastní
měřítko
např.
povodí
řeky
Stor

národní
měřítko
např.
severní
Německo

SRÁŽKY:

Dle místa vzniku:

- *Atmosferické* – déšť, zmrzlý déšť, kroupy, krupky, sníh, mrholení, mlha
- *Horizontální* - rosa, jinovatka, námraza

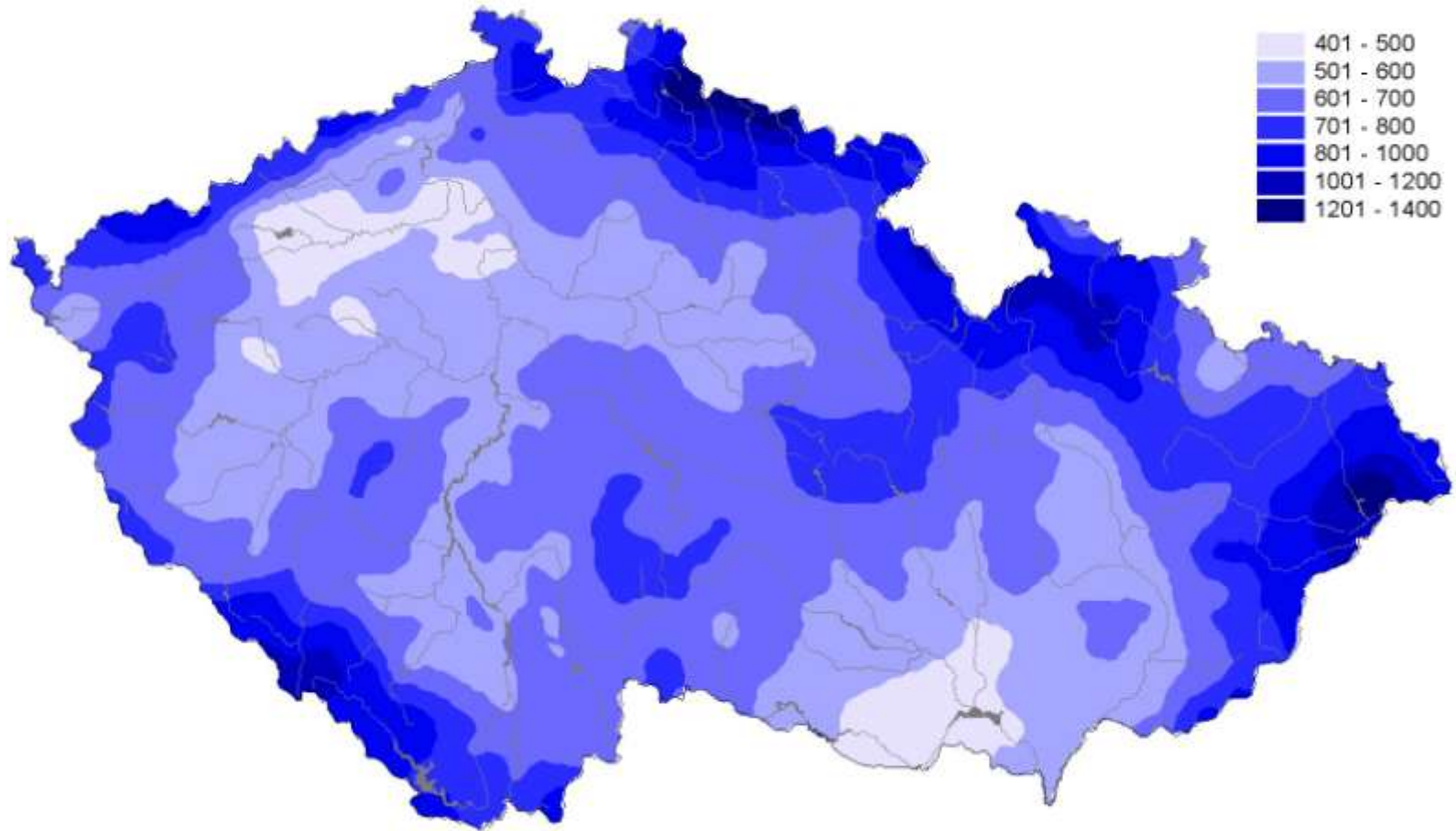
Dle skupenství:

- *Pevné*
- *Kapalně*

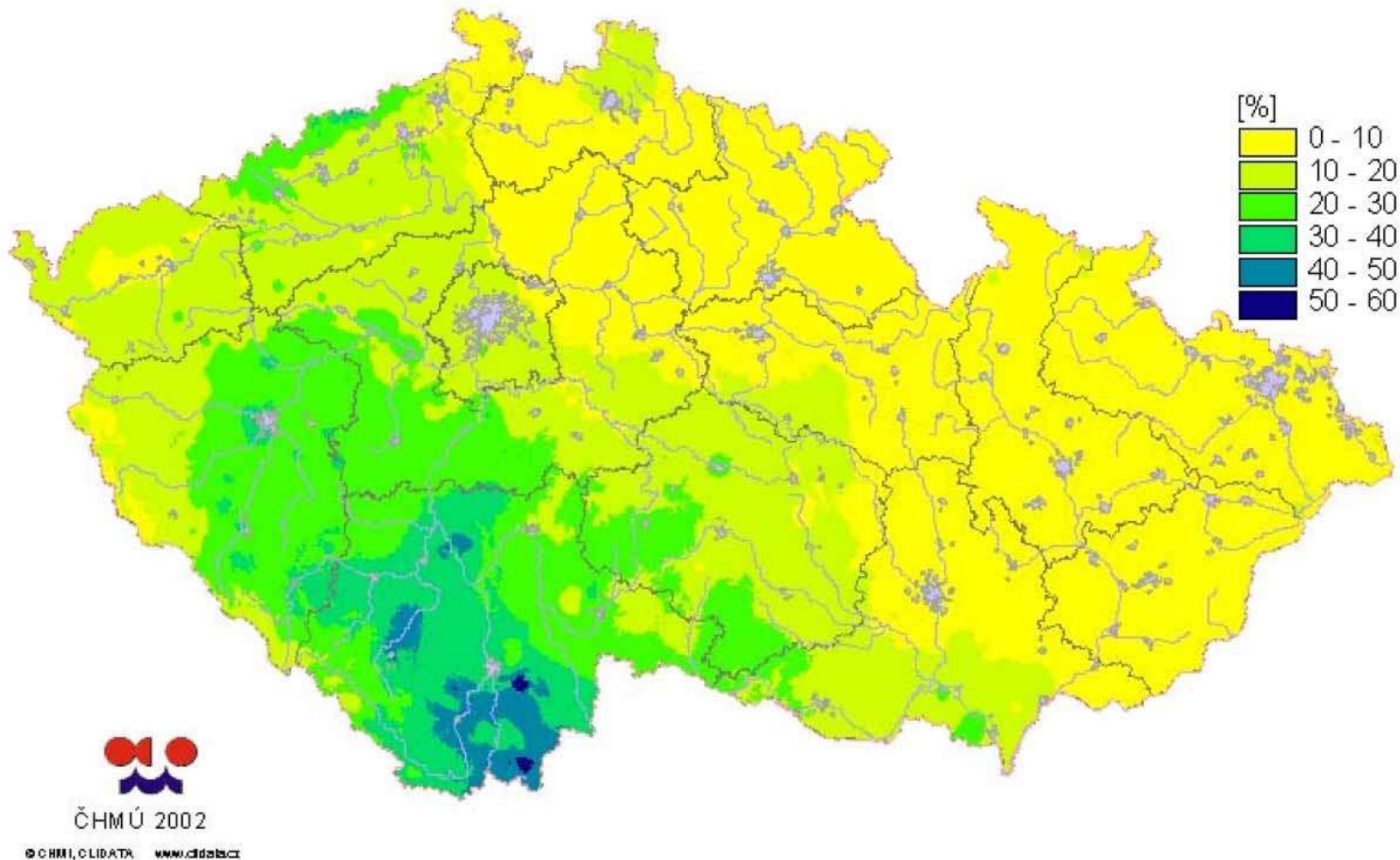

Normály ročních srážkových úhrnů 1961 - 90 [mm]

(Metoda splíníngu dr. Kočtoré a ing. Retta)

Obr. 2.37 Mapa procentního poměru úhrnu srážek za období 6. až 15. srpna 2002 k ročnímu normálu (normálové období 1961–1990).

Faktory ovlivňující plošný srážkový odtok:

- Klimatické poměry

teplo – výpar

- Půdní poměry

vsakování

- Územní poměry

nadmořská výška

svažitost a sklonitost terénu

William Turner 1840: Jachta připlouvající k
pobřeží, Londýn

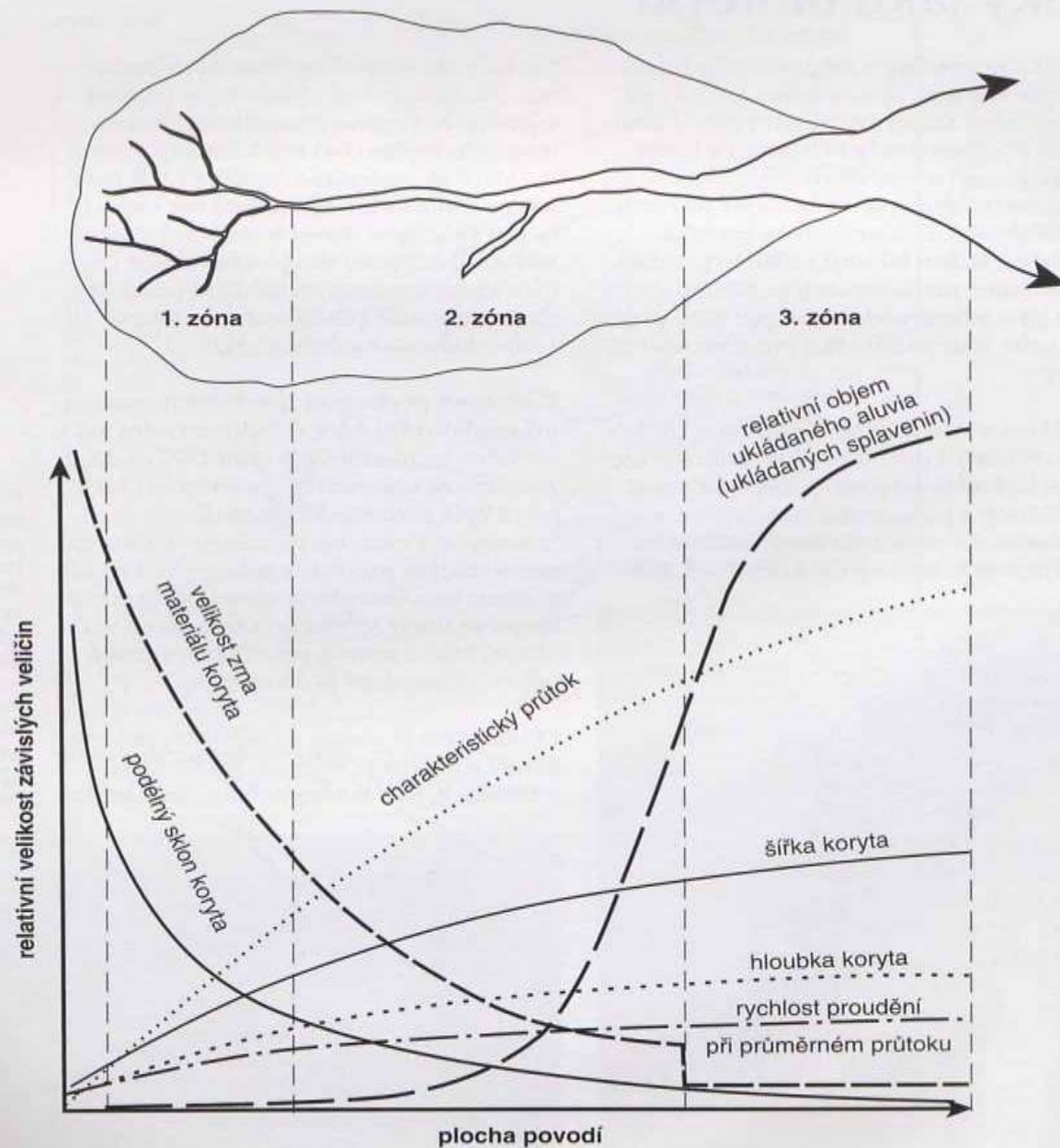

Územní poměry:

- Konfigurace terénu
- Poloha
- Délka svahu
- Tvar a sklon svahů

William Turner 1844: Luzernské jezero, Londýn

Obr. 2
 Změny vlastností koryta v jednotlivých zónách dle Schumma
 Zdroj: Calow a Petts (1993)

Vlastnost povodí:

- Retence vody
- Akumulace vody
- Retardace

Hospodaření s vodním zdroji by se mělo provádět v rámci povodí, a nikoli v rámci politických nebo správních hranic.

(Evropská vodní charta, 1968)

Pohyb vody a látek následující po srážkách pro různé způsoby využívání půdy

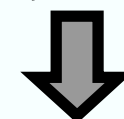
legenda:

velikost šipek
odpovídá relativnímu
rozdělení srážek

povrchnový
odtok

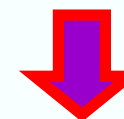
průsak

evaporace

odtok
rozpuštěných
látek

Typ krajiny

pole

les,
slatina

písek,
šterk

louky

voda,
mokřady

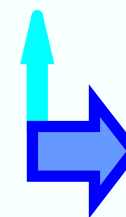
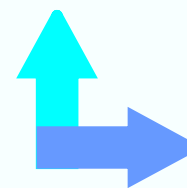
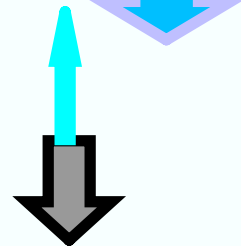
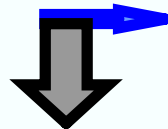
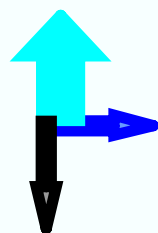
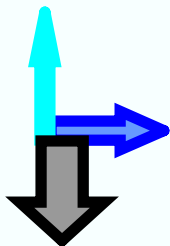
zastavěné
městské
plochy

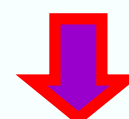
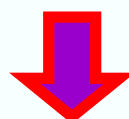
srážky

Rozdělení srážek

Odtok látek (minerálů a živin) do recipientů

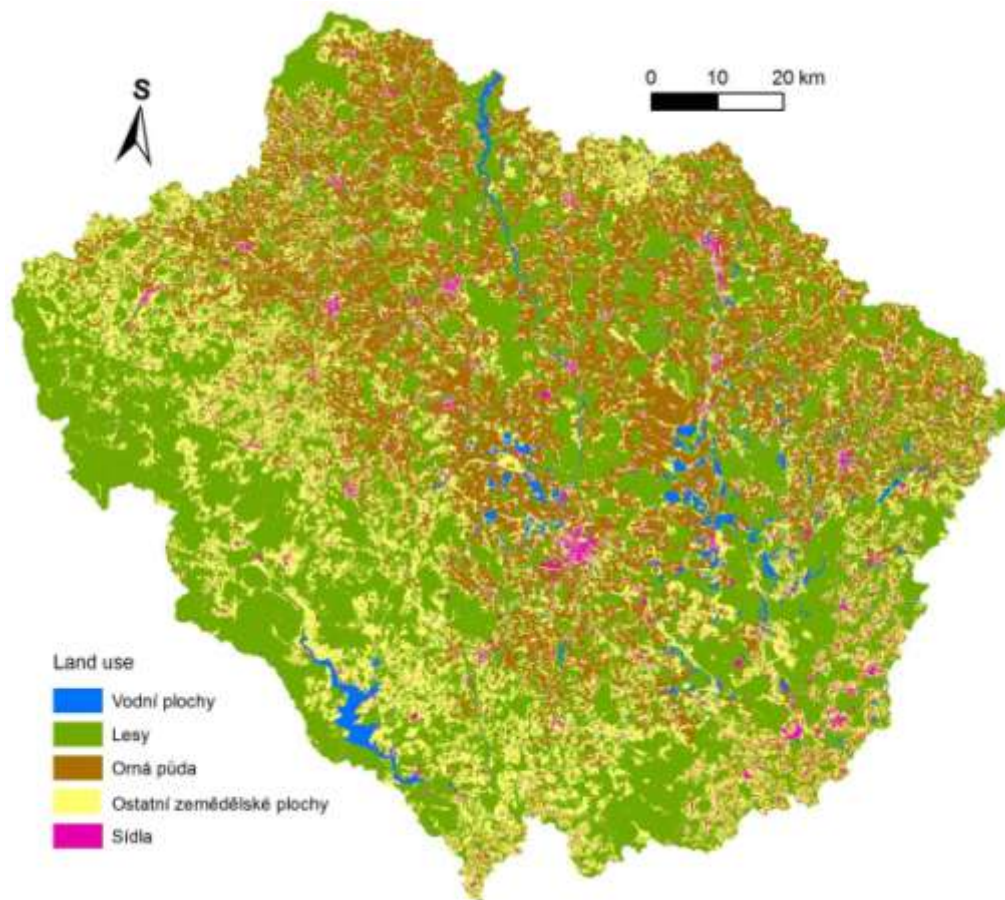

Charakterizace a analýza povodí nádrže Orlík

Krajinný kryt

Plochy vyhodnoceny z dat ZABAGED a LPIS

Koncentrace v odtoku z plošných zdrojů a atmosférická depozice N a P v povodí n. Orlík

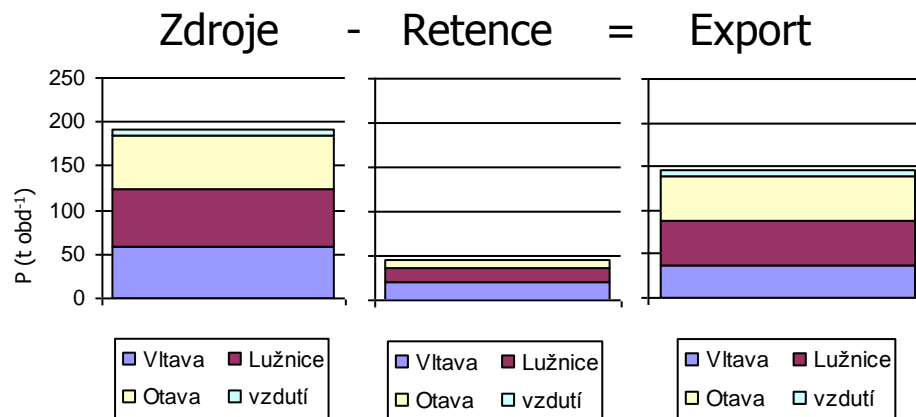
Ukazatel	Les	Orná půda	TPP	Sídla	Atmosférická depozice
$P_{\text{celk}}, \text{mg l}^{-1}$	0,02–0,04	0,05–0,20	0,04–0,1	0,07	0,02
$N_{\text{celk}}, \text{mg l}^{-1}$	2,5	11	2,3	2,0	2,0
Zdroj dat	Hejzlar et al. 2001, 2004	Richtr et al. 2009; Fiala, Rosendorf 2009	Hejzlar et al. 2001; Richtr et al. 2009	Hejzlar et al. 2004	Kopáček et al. 1997

Biologické centrum AVČR, v.v.i.

Hydrobiologický ústav

Fosfor: Návrhy prioritních opatření

Zdroje a export P z povodí do n. Orlík v období květen - říjen a jejich potřebné snížení pro dosažení koncentrace P_{celk} v přítoku 0.05 mg/l

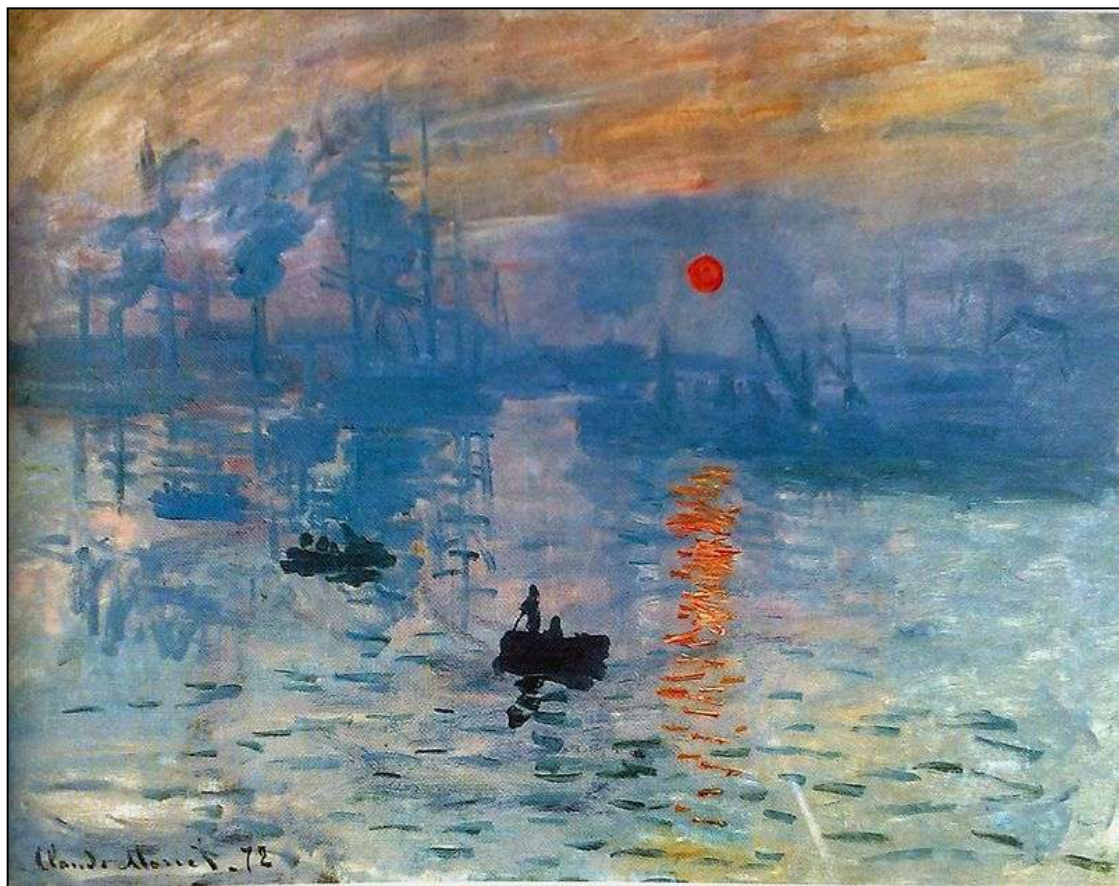
Povodí	Plošné zdroje	Rybářství	Bodové zdroje	Celkem zdroje v povodí	Retence	Export z povodí	Konc. P	Export z povodí pro konc. 0,05 mg l ⁻¹	Nutné snížení exportu pro výslednou konc. 0,05 mg l ⁻¹	Nutné snížení zdrojů v povodí pro výslednou konc. 0,05 mg l ⁻¹
	t obd. ⁻¹	t obd. ⁻¹	t obd. ⁻¹	t obd. ⁻¹	-	t obd. ⁻¹	mg l ⁻¹	t obd. ⁻¹	t obd. ⁻¹	t obd. ⁻¹
Vltava	23	15	21	59	35%	38	0,091	21	17	26
Lužnice	12	20	33	65	24%	49	0,238	10	39	51
Otava	19	13	28	60	16%	51	0,133	19	32	38
vzduť n. Orlík	3,0	1,1	3,2	7,3	1%	7,2	0,253	1,2	5,9	6
celkem	58	49	85	192	24%	146	0,138	52	94	121

Retence zanedbatelná v tocích od 4. řádu výše !!

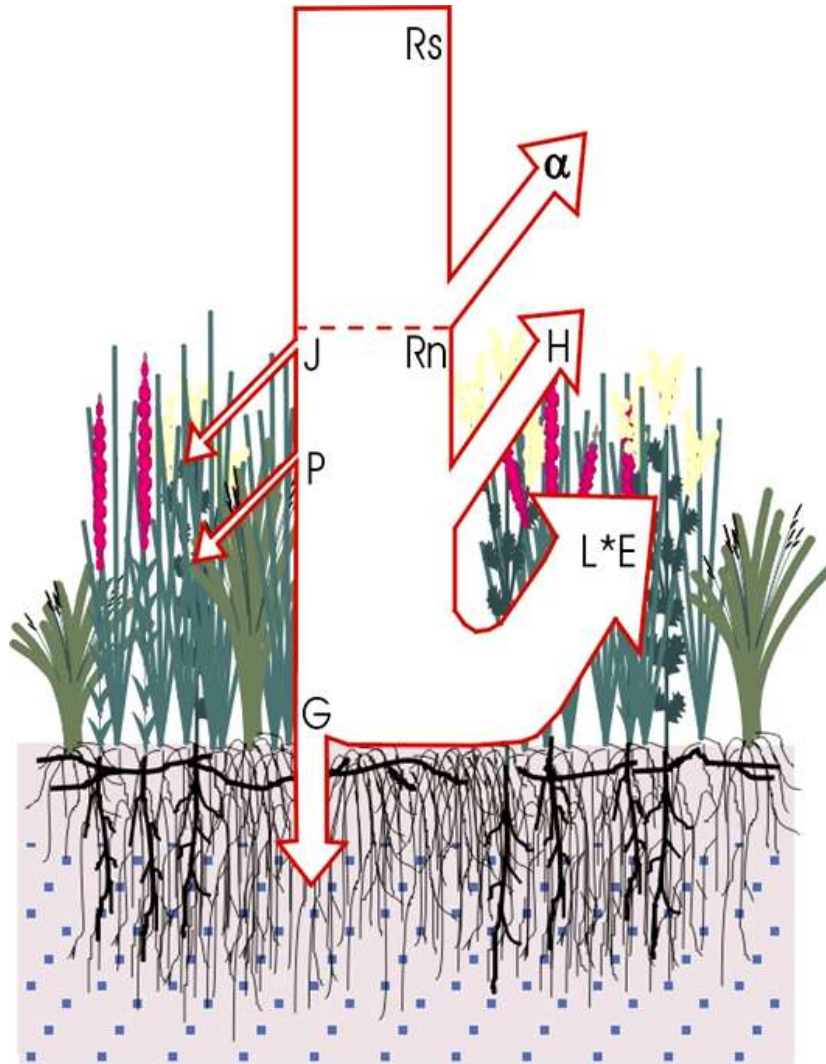
Funkce mokřadů v krajině:

- Zadržování vody
- Ochrana před účinky přívalových srážek a zmírnění povodňových vln
- Stabilizace břehů a ochrana proti erozi
- Doplnování zásob podzemní vody a její opětivé uvolňování
- Čištění vody
- Zachycování živin a sedimentů
- Stabilizace mikroklimatu
- Estetická hodnota

Claude Monet 1872: Imprese, Paříž

SOLAR ENERGY

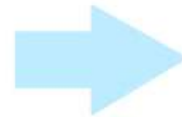
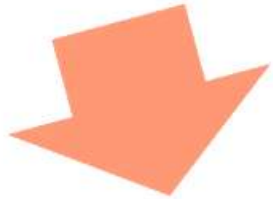

- Rs** - global radiation
- Rn** - net radiation
- α - albedo (reflection)
- H** - sensible heat flux
- L*E** - latent heat * evapotranspiration
- G** - ground heat flux
- J** - accumulation of heat in biomass
- P** - photosynthesis

LATENT HEAT

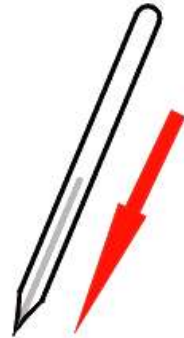
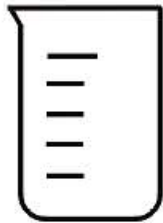
energy consumption
0,7 kWh

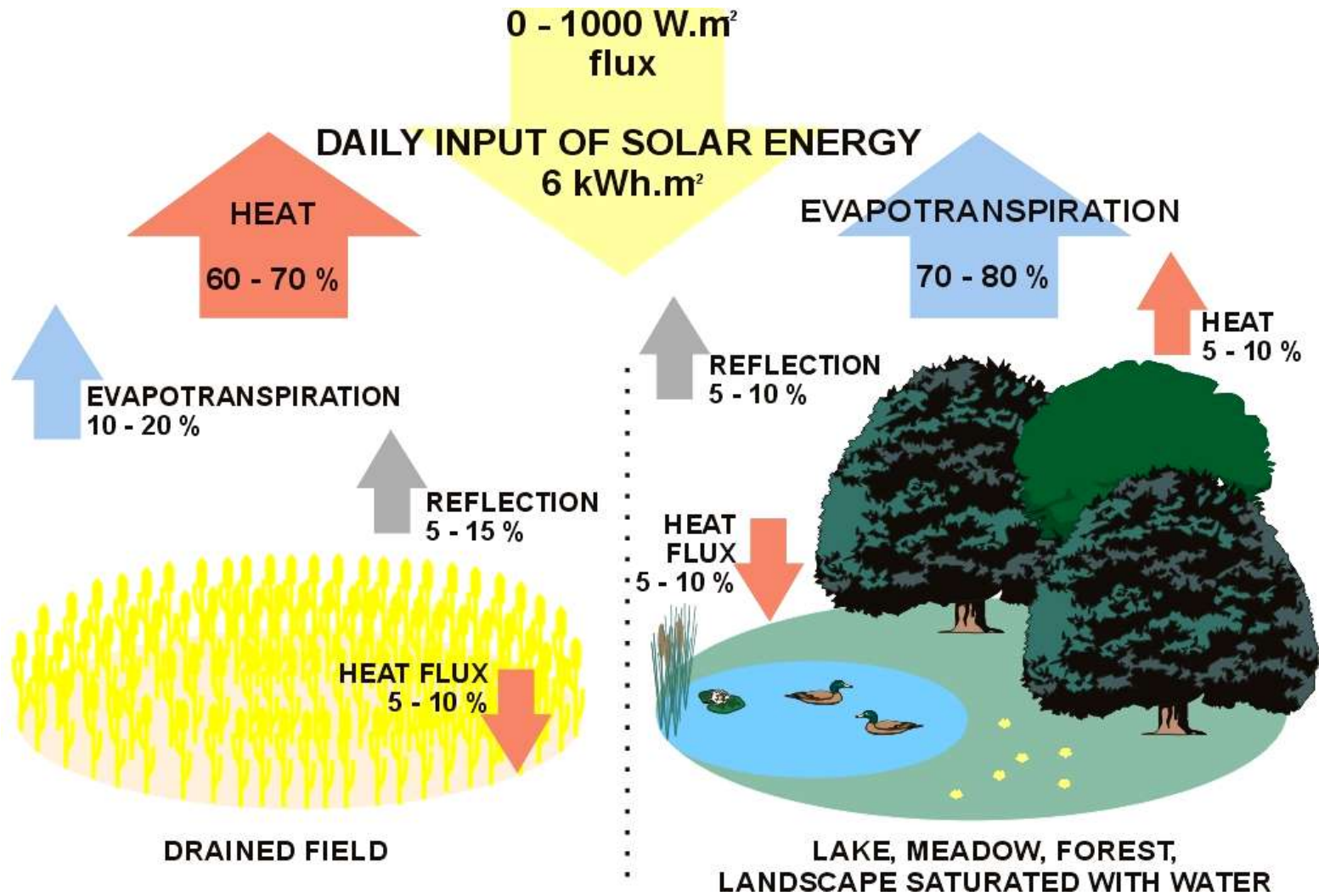
energy release
0,7 kWh

1 liter

EVAPOTRANSPIRATION

EVAPOTRANSPIRATION

A TREE OF CROWN DIAMETER 10 m
TRANSPIRATES (EVAPORATES)
CCA 400 l WATER A DAY

280 kWh IS CONSUMED FOR
EVAPORATION OF WATER
(LATENT HEAT)

2 - 4 kWh IS CONSUMED
BY PHOTOSYNTHESIS

-WHICH IS LESS THAN
1 % OF INCIDENT
SOLAR ENERGY

450 kWh OF SOLAR ENERGY
COMES ON 80 m² OF TREE
GROUND AREA A DAY

SOLAR RADIATION
REFLECTION,
CONVERSION INTO
HEAT AND
HEAT FLUX INTO
SOIL REPRESENT
160 kWh A DAY

EVAPOTRANSPIRATION

Evapotranspiration of **terrestrial** plants ~ 2 – 5 l/m²

Evapotranspiration of **wetland** plants - **HIGHER**

Samples of extreme values

<i>Salix cinerea</i>	16 – 27 l/m ²
<i>Alnus glutinosa</i>	13 – 21 l/m ²
<i>Populus tremula</i>	9,7 – 14,9 l/m ²
<i>Prunus padus</i>	5,6 - 9 l/m ²
<i>Fraxinus excelsior</i>	5,8 – 8,4 l/m ²
Sand	1,7 – 3,7 l/m ²

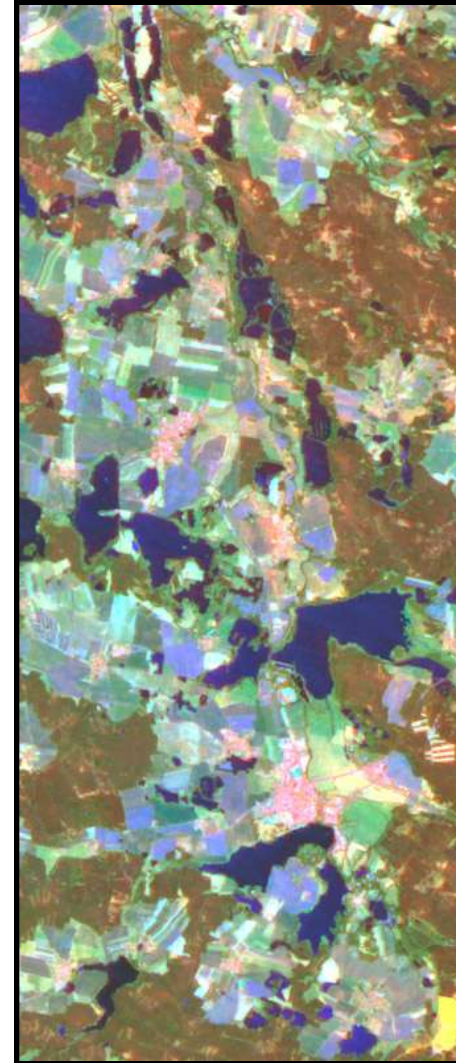
HOT LANDSCAPE

MOST BASIN (N. Bohemia)

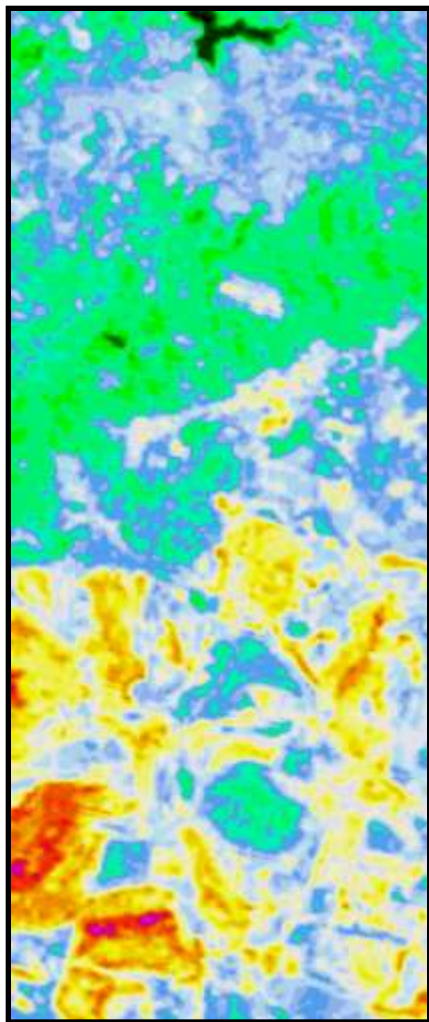
TŘEBOŇ BASIN (S. Bohemia)

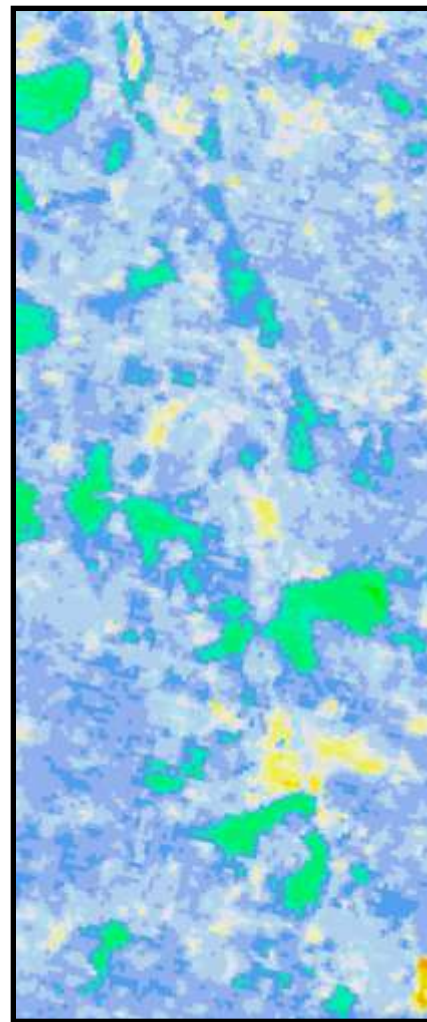
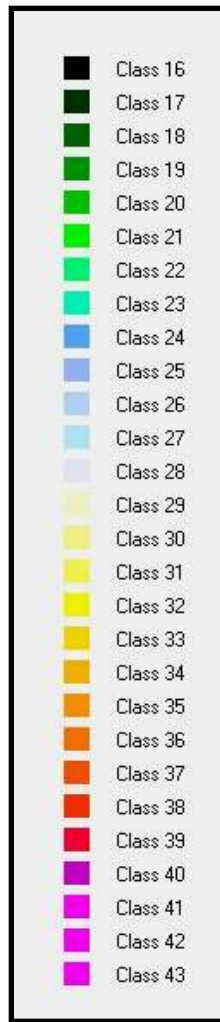
HOT LANDSCAPE

MOST BASIN (N. Bohemia)

TŘEBOŇ BASIN (S. Bohemia)

Faktory ovlivňující plošný srážkový odtok:

- **Klimatické poměry** – intenzita, množství a časový výskyt srážek, teplotní poměry, roční doba výskytu srážek
- **Půdní poměry** – zrnitost, struktura, propustnost, humóznost
- **Územní poměry**
- **Stupeň hospodářského využívání**

Výpočet povrchového odtoku:

$$Q_n = \psi * F * i$$

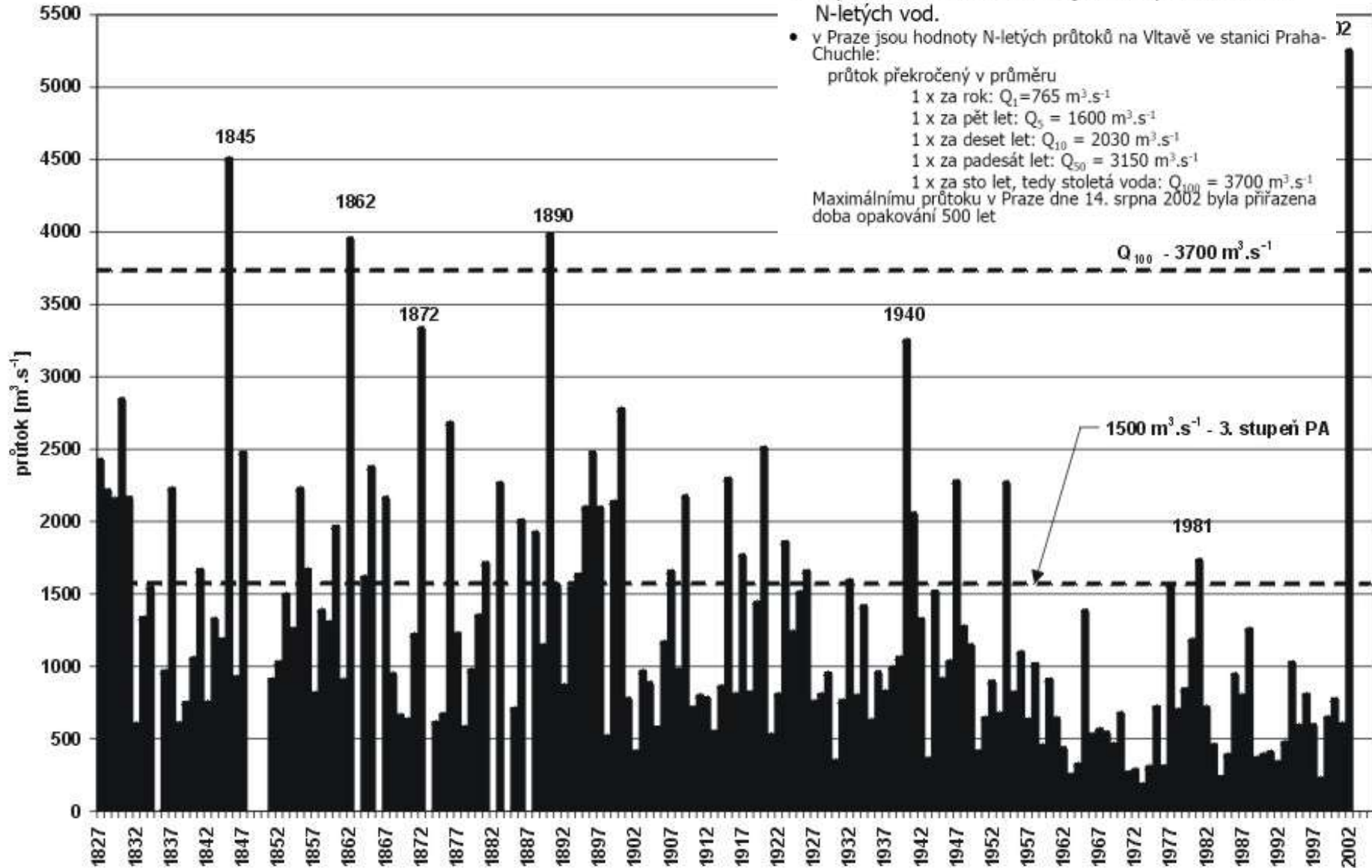
Ψ – součinitel odtoku, F – plocha povodí, i – intenzita deště

Způsob využití území		Rovina < 1 %	Svah 1-5 %	Svah > 5 %
budovy	v uzavřených blocích (vydlážděné nebo zastavěné dvory)	0,70	0,80	0,90
	v uzavřených blocích (se zahradami ve dvorech)	0,60	0,70	0,80
	v otevřených blocích	0,50	0,60	0,70
	volná zástavba	0,40	0,50	0,60
rodinné domy	sdružené v zahradách	0,30	0,40	0,50
	jednotlivé v zahradách	0,20	0,30	0,40
tovární objekty	starší typ (hustá zástavba)	0,50	0,60	-
	moderní stavby (volné a travnaté plochy)	0,40	0,50	-
železniční pozemky		0,25	-	-
hřbitovy, sady, hřiště		0,10	0,15	0,20
zelené pásy, pole, travní porosty		0,05	0,10	0,15
lesy		0,00	0,05	0,10

Povodně na Vltavě

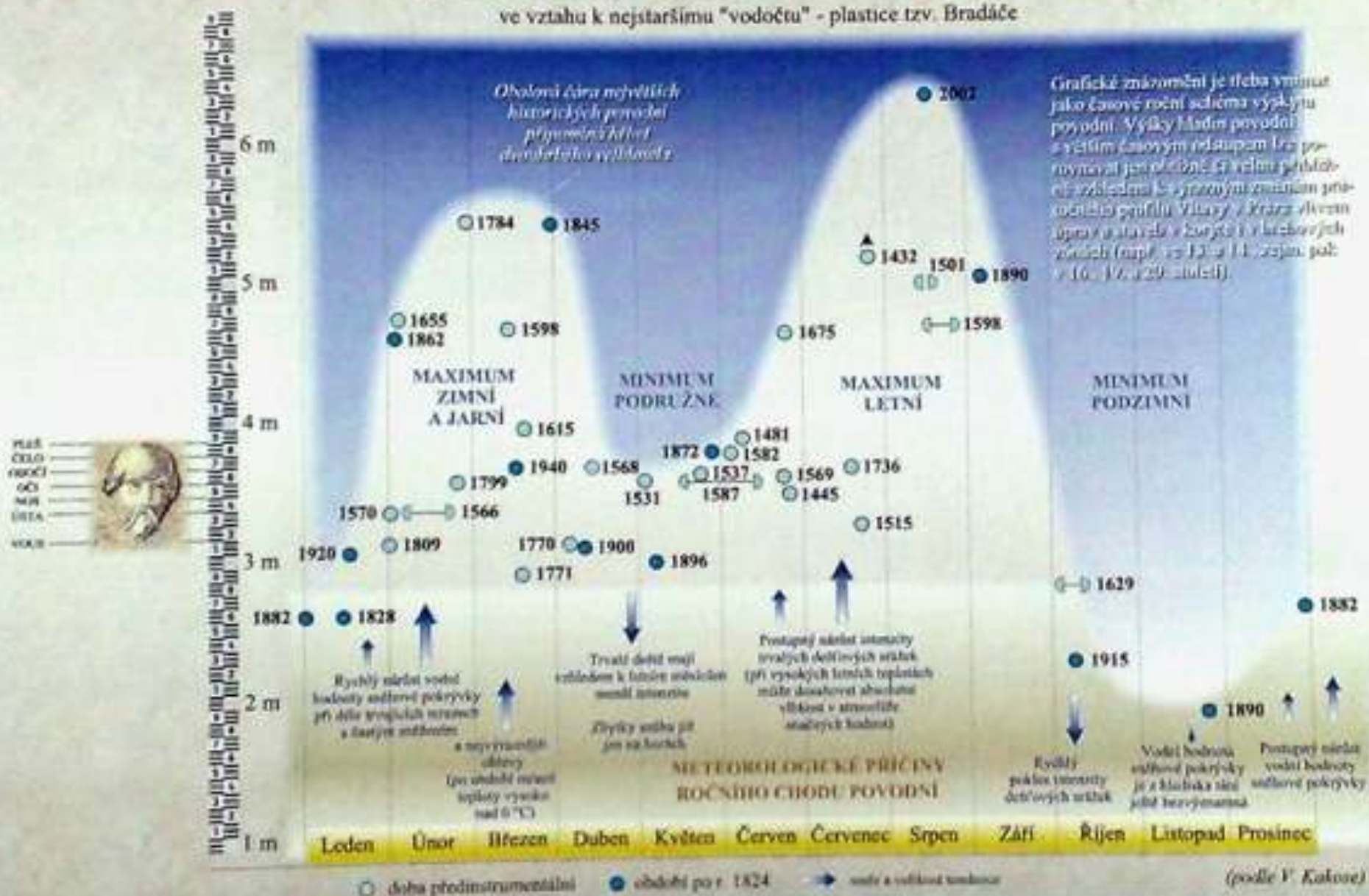
Stoletá povodeň (voda)

- je taková povodeň, jejíž kulminační průtok je v dlouhodobém průměru dosažen nebo překročen jedenkrát za 100 let
  - jde o statistickou charakteristiku, nikoli predikční
  - neplatí lineární úměra mezi jednotlivými hodnotami N-letých vod.
  - v Praze jsou hodnoty N-letých průtoků na Vltavě ve stanici Praha-Chuchle:
    - průtok překročený v průměru
    - 1 x za rok: $Q_1 = 765 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$
    - 1 x za pět let: $Q_5 = 1600 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$
    - 1 x za deset let: $Q_{10} = 2030 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$
    - 1 x za padesát let: $Q_{50} = 3150 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$
    - 1 x za sto let, tedy stoletá voda: $Q_{100} = 3700 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$
- Maximálnímu průtoku v Praze dne 14. srpna 2002 byla přiřazena doba opakování 500 let

Povodně na Vltavě v Praze (1432 - 2008)

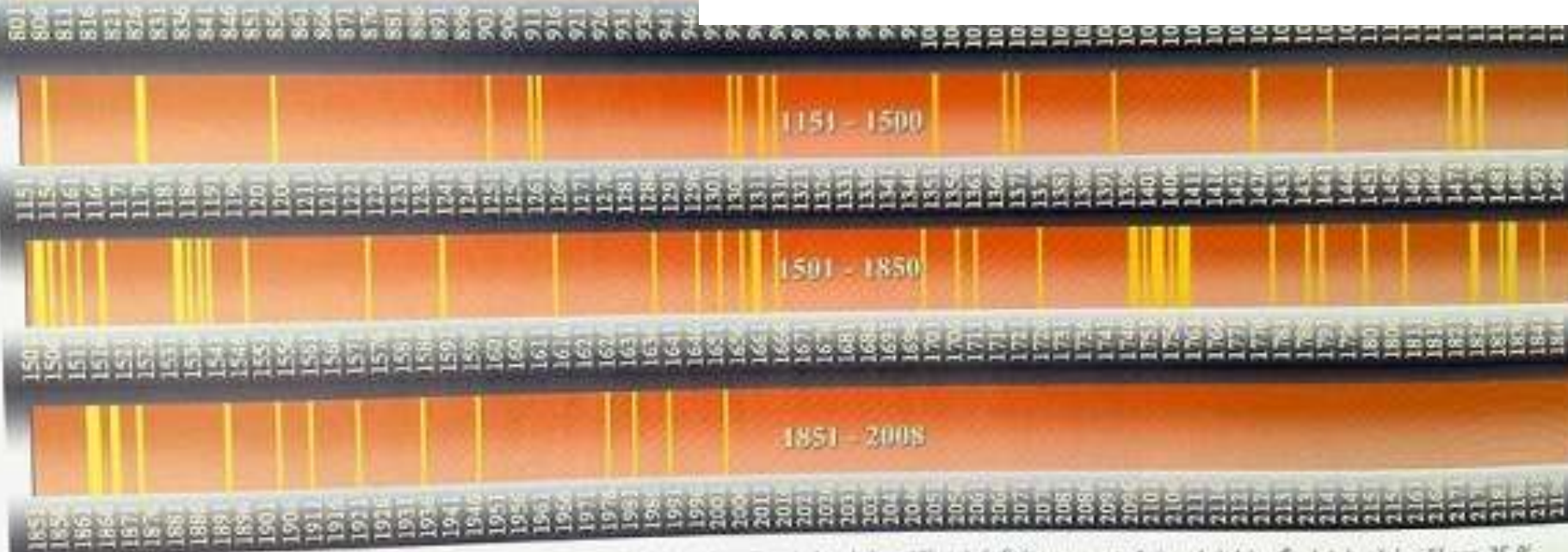
ve vztahu k nejstaršímu "vodočtu" - plastice tzv. Bradáče

Historické povodně v ČR

- Nejstarší doklady: z přelomu 11. a 12. století
- od 19. století: v tehdejší Rakousko-Uhersku zřízena síť vodoměrných stanic
- Nejstarší každodenní měření vodních stavů byla zahájena v roce 1825 na Vltavě v Praze
- Od té doby byly zaznamenány ničivé povodně v roce **1845, 1862 a 1890** na dolním toku Vltavy.
- Mimořádnou událostí byly intenzivní srážky z 25. - 26. května **1872** - mj. vznik Mladotického jezera
- v povodí Lužické Nisy a Jizery:
  - 29. července **1897** na Nové Louce v Jizerských horách: srážkový rekord: 345 mm srážek za 24 hodin
- 1954 na Vltavě
- 1997 povodí Moravy a povodí horního Labe, Jizery a Metuje
- 2002 povodí Vltavy a Labe
- 2009 bleskové povodně – Severní Morava,
- 2010 Liberecko, Frýdlantsko

Výskyt suchých

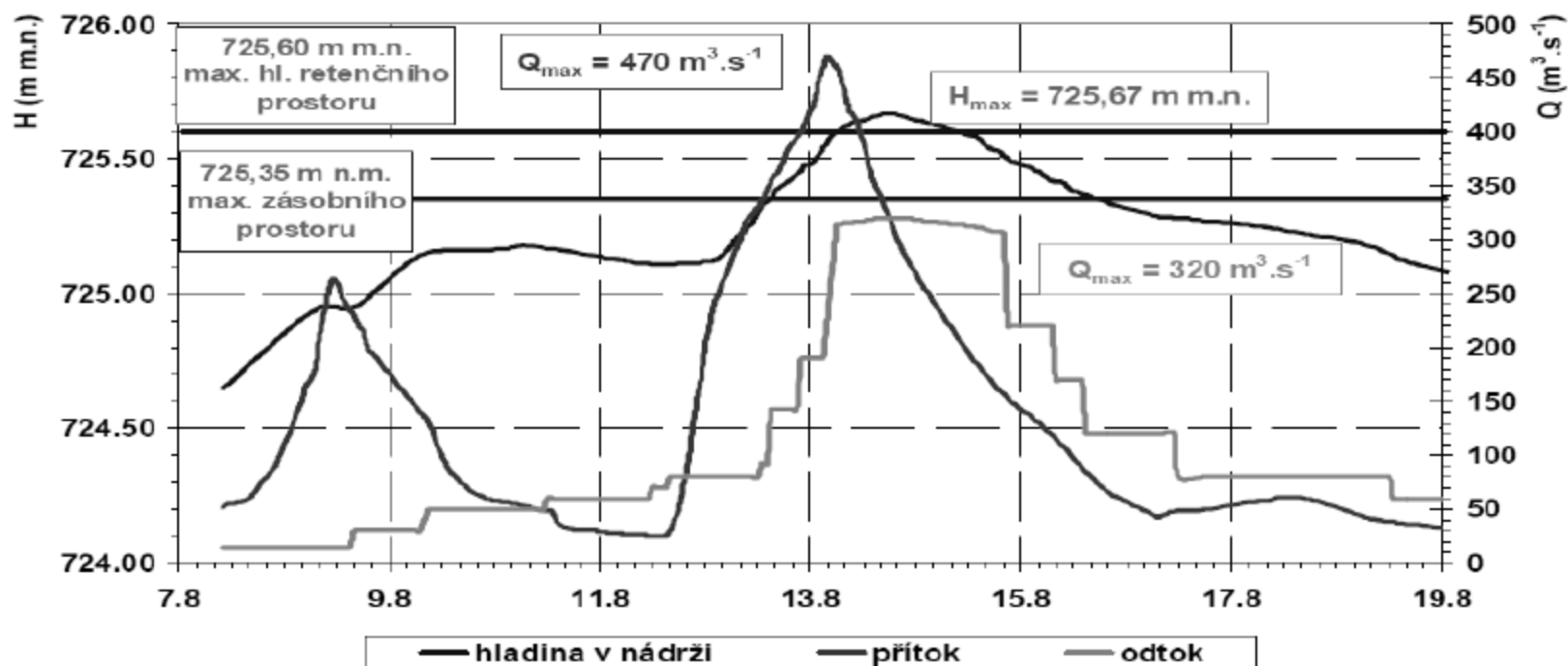

V období po r. 1850 byl historický přehled kronikářských údajů doplněn případy let, kdy srážkový deficit ve vegetačním období v Čechách překročil cca 25 % normálu pro toto období

Extrémní hydrologické jevy v ČR

	povodí	max Q (m³/s)	škody (mld Kč)	počet obětí
VII 1997	Morava, Odra, Labe	2 130	62,6	60
VII 1998	Metuje, Bělá, Zdobnice, Dědina	270	1,8	10
III 2000	Labe, Orlice, Jizera	350	3,8	2
VII 2001	Labe, Doubrava	-	1,0	0
VIII 2002	Vltava, Labe, Dyje	5 300	73,2	16
VI, VII 2009	Jižní Čechy, Novojičínsko		8,5	15
VIII 2010	Frýdlantsko, Ústecko	N ₁₀₀	10,1	5

Role vodních nádrží

Graf. 1 VD Lipno I – průběh povodně 2002

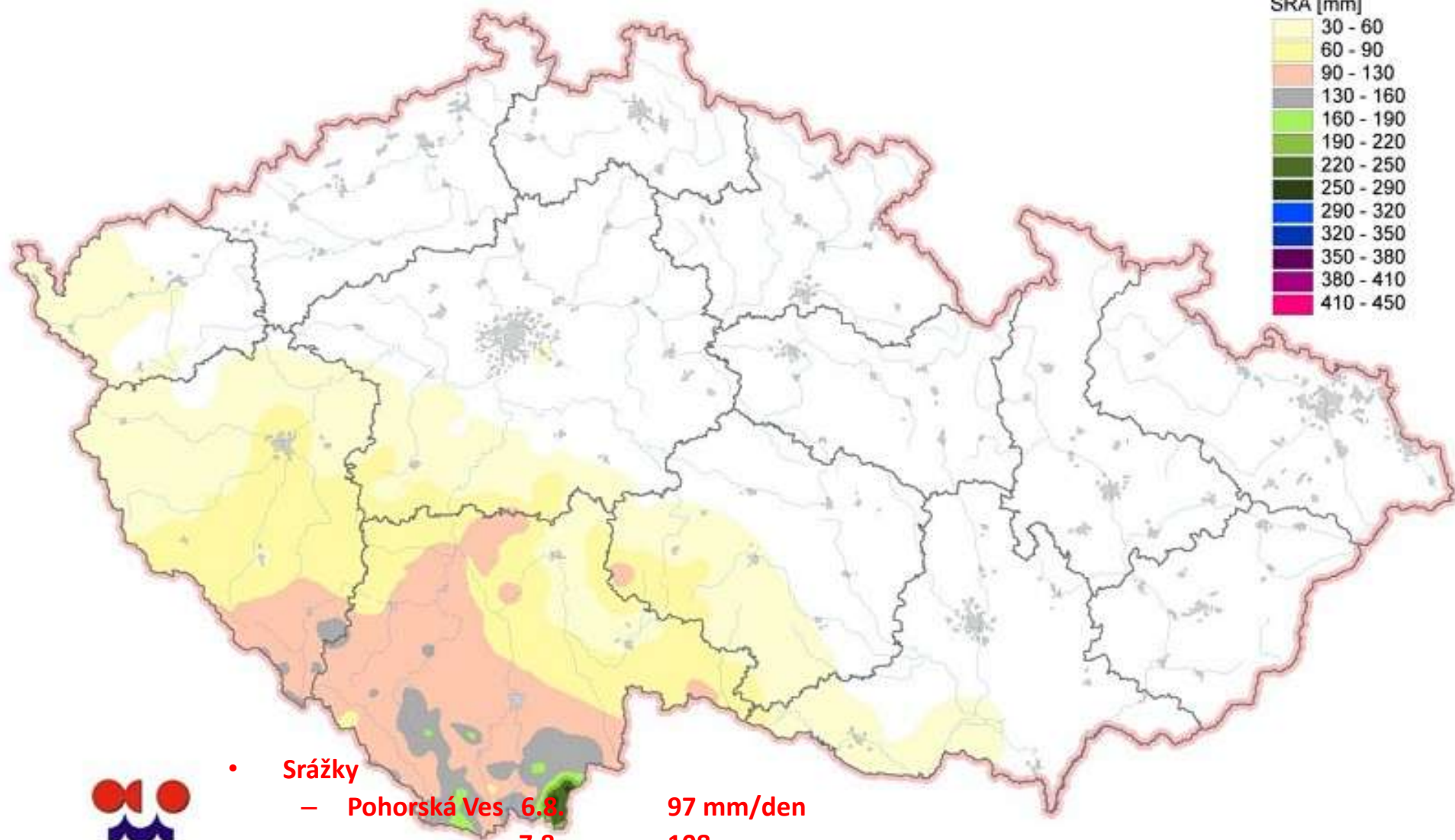

Postřehy z povodní na Třeboňsku

Úhrn srážek 6. - 7. 8. 2002 v mm (předběžné zpracování, 2. verze)

Precipitation total [mm] on August 2002 from 6 to 7 (preliminary data, 2nd version, release 23. 8. 2002)

- **Srážky**
  - Pohorská Ves 6.8. 97 mm/den
  - 7.8. 108
  - Lodhéřov 8.8. 98 mm/den

ČHMÚ 2002

Třeboň - v noci 7./8.srpna praskla hráz Podřezaného rybníka, plní se bývalý rybník Hrádeček, Podřezanská stoka zaplavuje Dukelskou ul. (9.srpna ráno, nicméně v podvečer voda opadá)

TŘEBOŇ

Stará řeka

155

154

E49

24

Domanín

Branná

Majdalena

Schwanzersberská hrobka

Ostende

Vrchy

Opatovický Mlýn
Obora

Prátr

U Bruckých

U Bouckých

U Dušáků

Novořecká Bašta

U Kazdů

U Barnhartů

U Soukupů

U Janů

U Tikalských

Herda

Barbora

U Kosářů

Kosky

st. Chlum
u Třeboňe

Stará naseka

U Brůdk

1 km

Na Kopečku

Z. Třeboň - Lázně

U Svatého Petra a Pavla

Na Hrádečku

U Skalníků

U Růžičků

U Máců

Zvěrtkov

Starý Hospodář

Staré jezero

Zámecká Myslivna

Nové jezero

Nový Hospodář

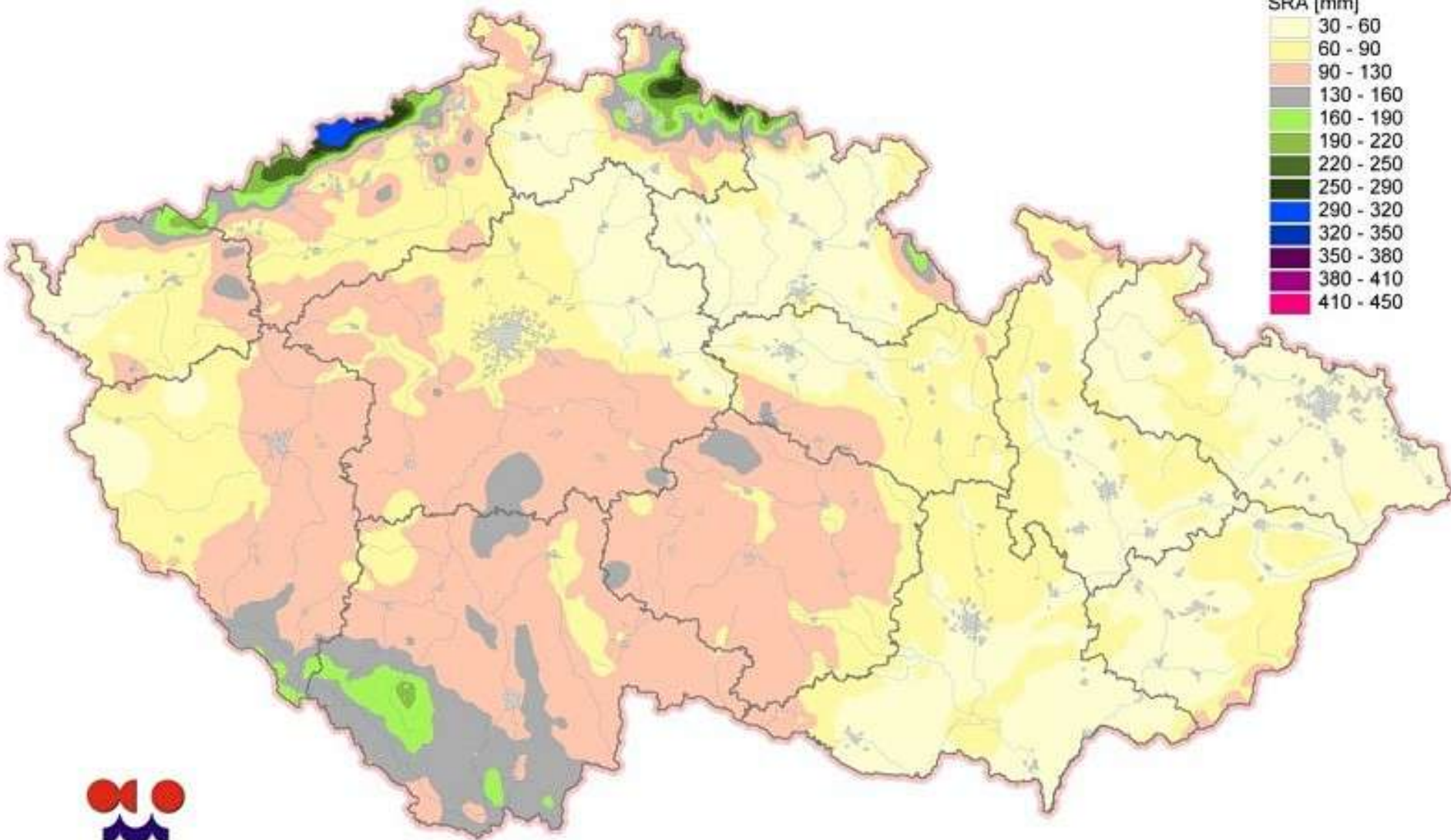
U Brůdk

Mokr  louky u Třeboně pod přeložkou, viz seníky

Úhrn srážek 11. - 13. 8. 2002 v mm (předběžné zpracování, 2. verze)

Precipitation total [mm] on August 2002 from 11 to 13 (preliminary data, 2nd version, release 23. 8. 2002)

ČHMÚ 2002

© CHMI, CLIDATA www.clidata.cz

Pohorská Ves

11.8.

45

12.8.

115 mm

Lodhéřov

12.8.

90 mm/den

Foto J. Ševčík

13.-15.srpna

- Svět stoupá, až 7 cm/hod, 13.8. bezp.přeliv
- Pískovna v Majdaleně a Novořecká hráz protržena
- Rožmberk stoupá, 13./14. odstřel česel
- 14.8. V 18 hod. kulminace (Svět)
- Třeboň – zatopena Dukelská
  - Zaplavena asi 20 cm přeložka JH-ČB
- 15.8. Pomalu začíná pokles

1 km

Zelená stoka

Nové jezero

Kanclík

153

V Chalupách

Moštěnice

Lomy

Tundr

Na Chalupách

Pele

Chlum u Třeboně

Předměstí

Pařezí

Lipovky

Herda

Majdalena

Barbora

U Kosářů

Kosky

Svodnice

st. Chlum u Třeboně

U Brůdku

Hamr

Novákův Kout

Stará paseka

469,0

OKO TŘEBOŇSKO

U Červeného kříže

Srřední stoka

Cep

Nový u Cepu

Starý u Cepu

Cepská myslivna

písk.

písk.

Zábinec

Zábárna

Nová Huť

vodácká základna

Zajíc

Klikov

U Pavlisů

Benátky

Majdalena

Foto J. Ševčík

Rozvodí, zaplavené olšiny vlevo od Novořecké hráze

TŘEBOŇ

Stará Hlína

Nová Hlína

Hlína

Hvízdalky

Vitmanov

Stříbřec

Gigant

U Palečků

Leština

Obec mlýn

Vlčí jámy

Holičky

Na Kopečku

U Svatého Petra a Pavla

U Skalníků

U Růžičků

U Máců

TŘEBOŇ

Na Hrádečku

U Bruckých

U Dušáků

Novofečké Bašta

Schwanzersberská hrobka

Ostende

Prátr

Opatovický mlýn
Obora

U Bouckých

U Kazdů

U Bernhartů

U Soukupů

155

E49

24

Výtopa Rožmberka dosahuje až ke hradbám Třeboně, okraj Bertiných lázní zaplaven

Stará Hlína po evakuaci

Boj o Rožmberk, stav udržení hráze kritický

Foto J. Ševčík

Smítka – bezpečnostní přeliv do původního starého koryta Lužnice, stav po povodni

LOMNICE nad Lužnicí

Novosedly nad Nežárkou

Lužnice

Bašta

Bašta

Bašta

U Zahradníků

Sochle

Smitka

Hamr

U Harazima

Rožmberská Bašta

Kocanda

Mláka

Hodějov

Kravovna

U Blažků

Zadní dvůr

Šticha

U Šafránků

Šputův Mlýn

U Beránků

Stradinka

U Štěpků

U B...

U Ji...

U Holubů

Na Žabicích

Pohodnice

Pazderna

Kolence

U Kahounů

Papírna

Záblatí

U Špuláka

Smržov

Šaloun

Višňe

U Kostela

1 km

24

148

148

E551

34

Obec Lužnice

Foto J. Ševčík

Hráz Potěšila u Slepíčího vršku (Lužnice)

Statek – terénní stanice Lužnice (Bot. Ústavu AVČR)

Foto J. Ševčík

Nadějská soustava, býv. objekty Parazitol. Ústavu AVČR

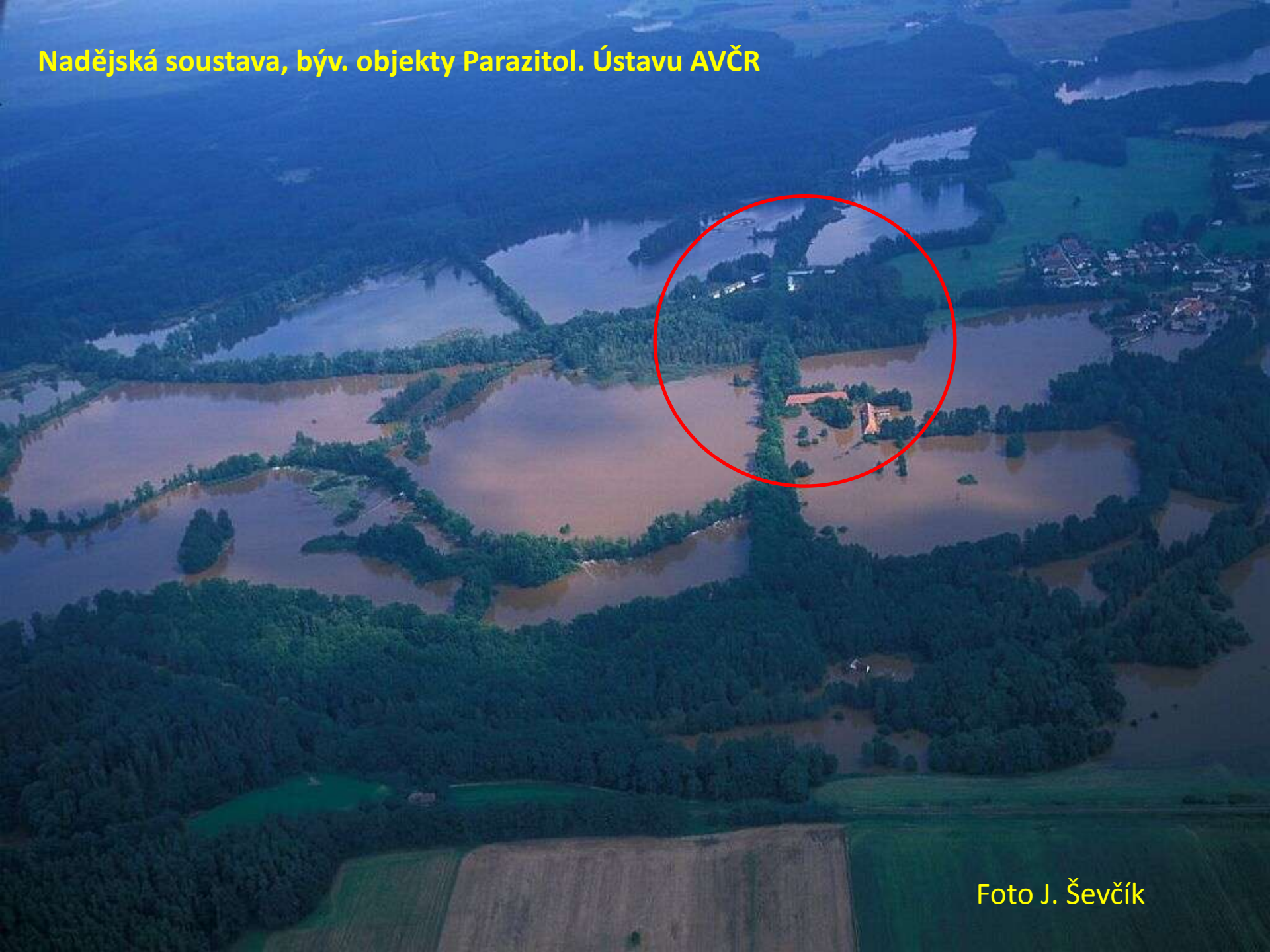

Foto J. Ševčík

Foto J. Ševčík

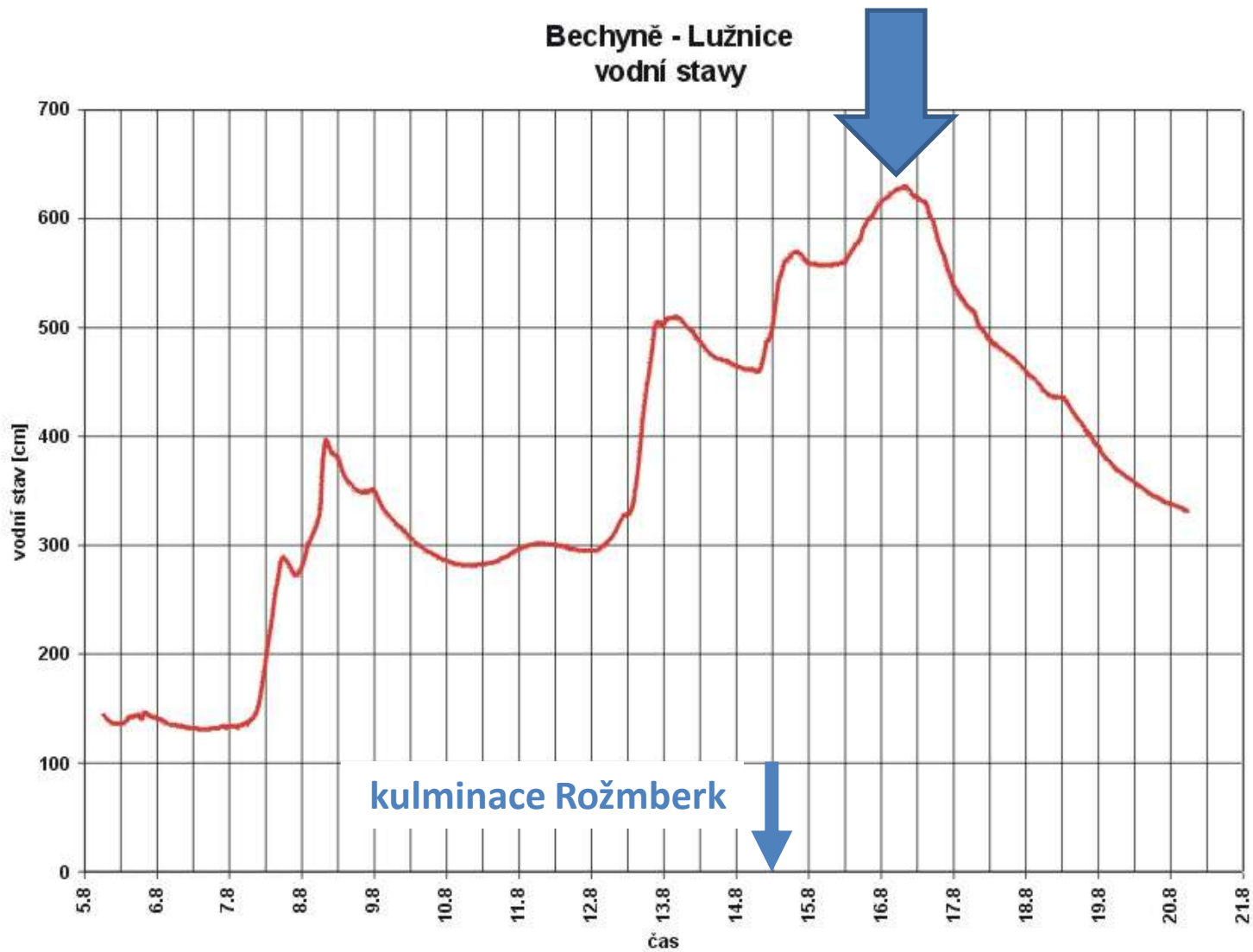
Foto J. Ševčík

Celkově zadržaná voda v třeboňské rybniční soustavě a v jihočeských údolních nádržích

- Rybníky nad 100 ha (14 rybníků) • 98,9 mil m³
- Rybníky pod 100 ha (376 rybníků) • 48,6 mil m³
- CELKEM • 147,5 mil m³
- celé povodí Rožmberka • odhad 250 až 300 mil m³

Retenční kapacita

- Římov • 2,8 mil m³
- Lipno • 12 mil m³
- Orlík • 62 mil m³
- CELKEM • 76,8 mil m³

Tok	Stanice	Stav [cm]	Průtok [m³.s⁻¹]	Den	Hodi na	Odhad N- letosti [roky]
Lužnice	Klenovice	530	580	15.8.	18	> 1000

Opravený bezpečnostní přeliv Rožmberka

Foto: J. Kucera 2004

Foto: T. Kučera 2004

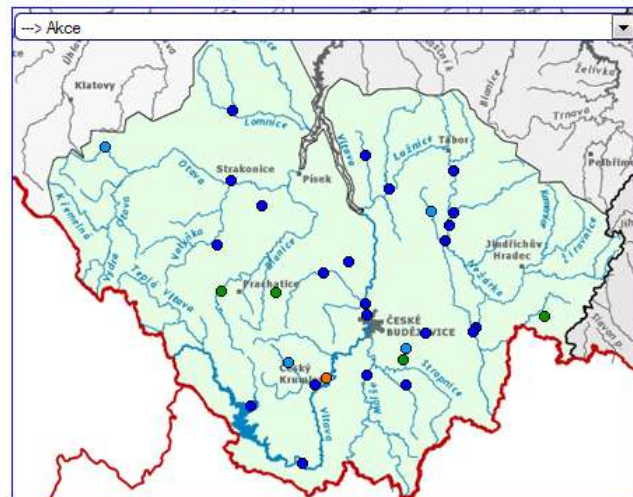
foto: T. Kučera 2004

- ▶ [Novinky](#)
- ▶ [Dotace ve vodním hospodářství](#)
- ▶ [Státní správa ve VH](#)
- ▶ [Správci vodních toků](#)
- ▶ [Suché nádrže](#)
- ▶ [Vodovody a kanalizace](#)
- ▶ [Plánování v oblasti vod](#)
- ▶ [Povrchové vody využívané ke koupání](#)
- ▶ [Výzkum a vzdělávání ve VH](#)
- ▶ [Osvěta a publikace](#)
- ▶ [Rybářství](#)
- ▶ [Legislativa](#)
- ▶ [Statistiky](#)
- ▶ [Povodně](#)
- ▶ [Odkazy](#)
- ▶ [Často kladené otázky](#)
- ▼ **Aplikace**
  - ▶ [Centrální evidence vodních toků \(CEVT\)](#)
  - ▶ [Odběry a vypouštění](#)

Přehled stavebních akcí realizovaných v rámci programu 129 120 - Podpora prevence před povodněmi II (2007 - 2014)

Povodí Vltavy, státní podnik: Závod Horní Vltava

[▶ mapa povodí](#)

Legenda:

Investoři

- s.p. Povodí (23)
- Lesy České republiky, s.p. (4)
- Obce (1)
- Zemědělská vodohospodářská správa (4)

© Ministerstvo zemědělství, 2015

Aplikace vyrobena firmou MGE Data s.r.o.

© MGE Data s.r.o. 2015